SELECT IN **PACATUL**

Akim Tamiroff

Gladys George

Cel mai mare film al anului

Şedinţa Soc. de ştiinţe agricole

Societatea de ştiinţe agricole ţine obişnuita şedinţă lunară de comunicări şi referate mâine, Marţi, 16 Decembrie, ora 17, în amfiteatrul institutului de cercetări agronomice al României, b-dul Mărăşti 61, cu următoarea ordine de zi: Dr. Alexandru Bojinescu: „Probleme şi aplicaţiuni din domeniul ultrasunetelor în legătură cu agricultura"; dr. ing. M. Dimitriu: „Contribuţie la tehnica ameliorării producţiei piscicole din apele noastre dulci".

Şi AZI mai puteţi admira pe delicioasa LORETTA YOUNG

în savuroasa comedie

ISTORIA SE REPETA

La REGAL

VOLTA-BUZEŞTI STR. BUZEŞTI 9-11 PREZINTĂ UN FILM O.C.R. ÎNTÂLNIREA DIN PĂDURE şi compania de Reviste de sub auspiciile Soc. „Filmul Românesc"

Teatrul TUDOR MUŞATESCU
Sala Roxy Lipscani 53 Tel. 5.83.00

In fiecare seară ora 8.30

Joi, Sâmbătă şi Duminică matineuri ora 4

CEL MAI BUN SPECTACOL CU CELE MAI REDUSE PREŢURI

MAGARUL DE AUR

Comedie în 3 acte de GASPARE CATALDI

Versiune românească de TUDOR MUŞATESCU

DOINA MISSIR	NIKI ATANASIU
ECAT. MAICAN	COTY HOCIUNG
N. TOMAZOGLU	ROLAND DE IASSY

Jurnal O. N. C.

HOHOTE! DELIR!

BASKET-VOLLEYBALL

Şcoala de arbitri ţine astăzi a doua zi de curs

Astă seară, la orele 19.30 în localul O. S. R. din strada Lahovary nr. 14, are loc continuarea cursului şcoalei de arbitri F. R. B. V. cu cea de a doua şedinţă.

Toţi elevii arbitri înscrişi sunt invitaţi să ia parte.

TEATRUL de AZI-Bitolia - Telefon 5.88.01

In fiecare seară ora 8.30 Joia, Sâmbăta şi Duminica matineuri la ora 4

Ion Vasilescu prezintă pe

Silly Vasiliu şi Al. Giugariu

în cea mai bună revistă a stagiuni

CRONICA SPORTURILOR

BOX

C. F. R. Timişoara a învins C. F. R. T-Severin cu 7-3

Timişoara 14, (prin telefon). — Ieri a avut loc în oraşul nostru o interesantă şi reuşită gală de box în sala Lica între reprezentativele feroviare de box a oraşului nostru şi a oraşului Turnu Severin.

După lupte aprige timişorenii superiori au câştigat cu scorul de 7-3.

Toate matchurile au fost viu disputate, până la completă epuizare, în care tehnica înlănţuită de elan, s'au contopit până la indentificare, aşa că au mulţumit pe deplin sportivii ce au ţinut să vizioneze desfăşurarea partidelor.

C. F. R. Timişoara s'a prezentat superior faţă de C. F. R. T. Severin, atât individual cât şi ca echipă, victoria nefiind un accident şi fiind un real merit.

Inceputului galei, aparţin două jocuri între timişoreni în care Viceanu învinge la puncte pe Nichita iar Negru II pe Popdansky, oferind un spectacol plăcut mai ales prin nota de apropiată valoare în care s'au disputat.

Urmează apoi în program interurbanele de box feroviar, în care timişorenii înving de 3 ori şi fac egalitate odată, iar severinenii înving odată, având şi avantajul unui match nul reuşit.

Iată acum şi desfăşurarea jocurilor:

Categoria muscă: Marin (Tim.) învinge la puncte pe Ghica (Sev.).

Categoria cocoş: Drăgătoiu (Sev.) este declarat învingător la puncte în faţa lui Ionescu (Tim.).

Categoria pană: Grădină (Tim.) mai ferm învinge pe Ferlei (Sev.) tot la puncte.

Categoria uşoară: Kellner (Sev.) reuşeşte un joc egal în faţa lui Weiss (Tim.) iar Martac (Tim.) îşi consfinţeşte superioritatea asupra lui Arginteanu (Sev.) însuşindu-şi victoria la puncte, după ce în repriza secundă învinsul fusese scăpat de un k. o. de intervenţia fericită a gongului.

Match profesionist:

Completarea programului a fost oferită de eschibiţia între antrenorii cluburilor protagoniste.

Lunger (Sev.) şi Istrate (Tim.) cari vechi prieteni şi-au împărţit frăţeşte meritele de a fi plăcut spectatorilor, după un match de 3 reprize a 3 minute, care a fost declarat nul.

HIPISM

ERI LA BĂNEASA-TRAP

Arama a câştigat premiul Zapciu

Timpul a fost favorabil reuniunei de trap de eri. La aceasta s'a adăogat un program de excelentă calitate.

In asemenea condiţiuni este uşor de dedus că întrunirea a repurtat un frumos succes.

Ascensiunea alergărilor de trap se constată mereu mai vârtos. Această ramură a activităţei noastre sportive este definitiv consolidată la noi şi se poate conta pe un viitor prosper.

Cunoscută fiind importanţa trapului în economia naţională, constatarea nu poate decât să ne bucure.

Trecând la reuniunea care face obiectul acestei dări de seamă, trebue să remarcăm că a beneficiat de un program spectaculos. Rezultatele deasemeni sunt importante şi deaceia pe marginea lor vom insista.

Proba principală a zilei a fost premiul Zapciu în care au fugit caii de patru ani bine cotaţi. Rezultatul a evidenţiat pe Arama care a dispus net de Nineta. Desigur o excelentă comportare care denotă că este la plafonul valorei.

Nu vom trece cu vederea nici victoria iepei Brebenea care a reuşit să dispună la egal de Nataşa.

Tulpiniţa deasemeni a fugit remarcabil. Menţiuni pentru Lord Sleipnir, Comtesse Worthy şi Luminiţa.

Pariul austriac a ajuns la 629.124 lei. Rezultatul se va da azi.

Pr. Dobrogea: 1. Tulpiniţa, 2. Liliac G. Cota 16; 11, 18.

Pr. Tokay: 1. Luminiţa, 2. Bim. Cota 37; 18, 21.

Pr. Zapciu: 1. Arama, 2. Nineta. Cota: 35; 20, 16.

Pr. Târgovişte: 1. Brebenea, 2. Nataşa. Cota: 57; 18, 13.

Pr. Dingo: 1. Lord Sleipnir, 2. Cimbric, 3. Lucica. Cota 43; 20, 15, 19.

Pr. Herăstrău: 1. Comtesse Worthy 2. Chiot. Cota 100, 29, 18.

Pr. Duocenta: 1. Ostaş, 2. Princesse Axtell. Cota 20; 16, 35.

Memento

CALENDAR

LUNI, 15 DECEMBRIE

Ortodox: Muc. Elefterie.
Catol.: Mesmin.
Prot.: Valerie.
Răsăritul soarelui 7.40; apusul soarelui 16.35.

FAPTE ŞI GANDURI DIN ALTE VREMI

15 Decembrie

1467. Despre războiul lui Ştefan Vodă cu Mateiaş, craiul unguresc, la Baia.

Citind în Cronica lui Grigore Ureche Vornicul despre lupta dela Baia, dintre Ştefan Vodă şi Mateiaş, găsim printre altele şi acestea:

„Mateiaş, craiul unguresc, bizuindu-se puterii sale şi meşteşugului său, cu carele pe mulţi din vecinii săi i-au surpat şi i-au supus, carele de multe ori războaie făcea cu Turcii şi cu noroc izbândea, neavând nici o pricină dreaptă asupra lui Ştefan Vodă, ci numai ca să-l supue să fie sub ascultarea lui, au trimis sol ca să i se închine Ştefan Vodă, ci Ştefan Vodă n'au primit".

Craiul unguresc primind acest răspuns s'a supărat şi a pornit cu război contra lui Ştefan. Cronica lui Ureche vorbind despre luptele dintre aceşti doi stăpânitori scrie şi despre cea din 15 Decembrie când s'a repezit Ştefan asupra armatei ungureşti spunând: Marţi noaptea Decembrie 15, au aprins târgul asupra lor, când ei erau fără nici o grijă. Şi fiind ei beţi şi negătiţi de război, i-au lovit Ştefan Vodă cu oaste în răvărsatul zorilor, de multă moarte şi perire au făcut într'înşii că ei, nefiind tocmiţi de război, nimica de arme nu s'au apucat, ci de fugă; nici urma să ia, carii scăpa, că fiind noapte, neştiind încotro vor face, în toate părţile rătăcea, de-i vâna ţăranii în zăvoaie prin munţi, unde vreo 12.000 periţi s'au aflat"...

In legătură cu înfrângerea craiului unguresc şi a armatei sale tot cronica grăeşte „că Dumnezeu nu în mulţi, ce în puţini arată puterea sa, ca nime să nu nădăjduiască în puterea sa, ce întru Dumnezeu să-i fie nădejdea"...

GEORGE DINCA

RADIO

LUNI, 15 DECEMBRIE 1941

RADIO ROMÂNIA
1875 m. 160 kHz. 150 Kw.

RADIO BUCUREŞTI
364,5 m. 823 kHz. 12 Kw.

6.55—8.30: ORA DIMINEŢII: Deschiderea emisiunii; Radio jurnal (I); Concert de marşuri (discuri); Concert de fanfară româno-german; Inchiderea emisiunii.
11.55: Deschiderea emisiunii.
12.00: Cântece şi jocuri din Ardeal (discuri).
12.30: Radio Jurnal (II); Jurnal cultural.
12.50: ORA OSTAŞULUI.
13.50: Ştirile serviciului german.
14.00: Radio-Jurnal (III).
14.20: Muzică variată (discuri).
14.30: ORA RĂNIŢILOR: Orchestra de jaz a Societăţii Române de editură, dirijată de Anatol Albin; Refrenele vocale: Lya Crăciunescu şi Ion Lucican: Muzică de Liliana Delescu.
15.30: Reportagii germane de pe front.
15.40: Inchiderea emisiunii de prânz.
17.55: Deschiderea emisiunii.
18.00: Radio-Jurnal (IV).
18.05: Corul liceului C. F. R. de fete „Aurel Vlaicu" condus de d-na prof. Elena Brătulescu: Colinde.
18.35: Muzică variată (discuri).
19.00: Cronica vieţii româneşti.
19.15: Cântă Charles Panzéra (discuri). Suspin şi Cântec trist de Duparc.
19.25: Recital de pian, d-ra Ana Maria Alteniliu: Weber: Sonata op. 24.
19.50: Ştirile serviciului german.
20.00: Radio jurnal (V): Sport.
20.10: SEARA DE OPERĂ: „ALEXANDRU LAPUŞNEANU" operă în 3 acte de Alex. Zirra (transmisie din sala teatrului Naţional). Conducerea muzicală: Egizzio Massini. In pauză I-a (20.46—21—01): Universitatea Radio-Ciclul „Dela magie la ştiinţă" prof. Eugen Angelescu: Alchimistul. In pauza II-a (21.30—21.55): Ora oficială; Radio-Jurnal (VI).
22.30—23.00: Fantezii şi Selecţiuni din opere şi operete (discuri).

RADIO ROMÂNIA, RADIO BUCUREŞTI ŞI POSTUL PE UNDE SCURTE

23.00: Muzică variată uşoară.
24.00: Inchiderea emisiunii.
21.00—23.00: Emisiune pentru străinătate pe postul pe unde scurte.

RADIO MOLDOVA
259 metri

13.00: Deschiderea emisiunii: Muzică uşoară (discuri).
13.20: Radio jurnal (I).
13.30: Jocuri rimăneşti (discuri).
14.00: Radio jurnal (II).
14.20: Concert variat pentru orchestră de salon (discuri).
15.00: Inchiderea emisiunii de prânz.
18.30: Deschiderea emisiunii: Muzică variată (discuri).
19.00: Prof. Ilie Minea: Românii şi Ucrainienii înainte de descălicatul Moldovei. (Din trecutul nostru).
19.15: Muzică românească (discuri).
19.30: Jurnal în limba rusă.
19.40: Constantin Benta flaut: P. Elinescu: a) Idilă; b) Amintiri de peste Olt, fantezie; M. A. Reichert: Polcă de salon.
20.00: Fantezii şi potpuriuri (disc.).
20.30: Radio jurnal (III).
20.40: Muzică vocală (discuri).
21.10: Piese uşoare instrumentale (discuri).

POSTUL PE UNDE SCURTE
32.4 m. 9260 kHz. 2 Kw.

Semnal.
21.00: Jurnal în limba ucraineană.
21.15: Jurnal în limba rusă.
21.25: Jurnal în limba turcă.
21.35: Jurnal în limba italiană.
21.45: Muzică variată (discuri).
22.00: Emisiune în limba germană. Muzică (discuri).
22.20: Emisiune în limba italiană. Muzică (discuri).
22.40: Emisiune în limba franceză.
22.50: Emisiune în limba engleză.

TEATRE

OPERA (La Teatrul Naţional): Lăpuşneanu.
STUDIO: Tinereţe.
MUNICIPAL: Păcatul lui Năică.
SAVOY: Cavaler gândac.
COMEDIA: Relache.
SARINDAR: Oraşul fără avocaţi.
TUDOR MUŞATESCU (Lipscani 53): Măgarul de aur.
ALHAMBRA: Parada Victoriei.
TEATRUL NOSTRU (4.11.56): Scadenţa dragostei.
COMIC: (5.93.05): Luna ştie... dar nu spune..
MUNCĂ ŞI LUMINĂ: Baba Hârca.
TEATRUL DE AZI (5.88.01): Eu şi Stalin.

Cinematografe

ARO: Primul păcat şi jurnal O.N.C.
SCALA: Un drac de fată şi jurnale U.F.A. şi O.N.C.
CAPITOL: Soţul meu flirtează şi jurnal de război..
TRIANON: Vagabonzii veseli şi jurnale U.F.A. şi O.N.C.
REGAL: Istoria se repetă şi jurnale noi.
SELECT: Păcatul şi Jurnal nou de războiu.
FEMINA: Intermezzo.
ROXY: Stan şi Bran eroi fără voe şi jurnal de război.
A. R. P. A.: Haina face pe om, şi jurnal românesc şi U. F. A.
PALAS BULEVARD: Un vals de odinioară şi jurnal de războiu.
TINERETULUI (fost Elysée): Magia junglei şi jurnal de război.
FORUM: Pe veci a ta şi jurnal de război.
FRANKLIN: Calvacada eroică şi jurnal U.F.A.
NISSA: Eşti un înger şi jurnal.
OMNIA: Umbra trecutului, jurnal de războiu şi trupă de revistă.
AIDA: Ispita unei nopţi şi jurnal de războiu.
ALCAZAR: Capricii, jurnale O.N.C. nr. 15 şi U.F.A. nr. 530 şi trupă de reviste.
AMERICAN: Vila plopilor şi jurnale U.F.A. şi O.N.C. Nr. 14.
BARCELONA: Comoara din insula piraţilor, jurnal de războiu şi trupă de reviste.
BIZANTIN: Asediul Alcazarului, jurnal de război şi trupă de reviste.
CARMEN SYLVA: Dragoste mi bemol, Cruciada anti-bolşevică şi trupă de reviste.
CARMEN: S.O.S. Carfax şi jurnal de războiu.
COTROCENI: Fecioare de azi, jurnale O.N.C. şi U.F.A.
CRÂNGAŞI: Omul invizibil. Jurnal O. N. C. Războiul împotriva bolşevismului şi trupa de reviste Georgescu-Buzău.
DACIA: Călăreţul misterios şi jurnal U.F.A. nr. 531.
DIANA: Tarzan, stăpânul junglei, jurnal de războiu şi trupă de reviste.
DICHIU: Umbra trecutului, jurnal şi trupă de reviste.
EDISON: Vestul sălbatic, jurnal şi trupă de reviste.
FLORIDA: Misterele din Santona.
GLORIA: Drama din Shanghai şi completare.
IZBANDA: Cântăreţul poporului, jurnal şi completare.
ILEANA: Ultima întâlnire şi jurnale O.N.C. nr. 15 şi U.F.A. nr. 530.
LIA: Adevărata glorie, jurnal şi completare.
LIZEANU: Omul invizibil şi completare.
MARNA: Buffalo Bill salvează Pieile Roşii, jurnal şi trupă de reviste.
MARCONI: Proscrisul (Finlanda sub teroare), jurnal de războiu O.N.C. şi trupă de reviste.
MEXIC: Traficanţii din Rio, Cruciada partea II-a şi Trupa de reviste Dan Boerescu.
MIORIŢA: Bestia umană şi jurnal românesc.
MILANO: Calvacada fantastică şi jurnal românesc de războiu nr. 14.
MODEL: Robinson (jurnalul unui marinar) şi jurnal de războiu U. F. A. nr. 526.
NERO: Invitaţia la dans, jurnal şi completare.
NONI: Bel-Ami şi jurnal de răzoi.
ODEON: Misterul din Santona şi jurnal de războiu.
PACHE: Lan şi Bran în Zenobia, jurnal şi completare.
PARIS: Sclavii vieţii, jurnal de războiu şi trupă de reviste.
REX: Bufallo Bill salvează Pieile Roşii şi jurnal O.N.C. de războiu.
SPLENDID: Prima decepţie şi jurnal de războiu nr. 14.
TRIUMF: Tarzan, stăpânul junglei, jurnal de războiu U.F.A. şi completare.
TOMIS: Intoarcerea lui Cisko-Kid şi jurnal O.N.C. nr. 15.
UNIC: Pentru d-tră doamnă, jurnal de războiu şi completare.
UNIREA: O dispariţie senzaţională, jurnal şi completare.
VOLTA BUZEŞTI: Intâlnirea din pădure, jurnal O. N. C. şi comp. de reviste Filmul românesc.
VOLGA: Irene şi jurnal de războiu.
VENUS: Prinţesa Tarakanova şi jurnal românesc.
VERGU: Opereta, jurnal românesc nr. 16 şi trupă de reviste.

EXPOZIŢII

SALA UNIVERSUL: Expoziţiile de pictură V. Rudeanu şi Gr. Manea.
ATENEUL ROMAN: Expoziţia de artă plastică a secţiei propagandei din Marele Cartier General. Expoziţiile de pictură Sterie Bercu şi N. Grant.
FOYERUL TEATRULUI COMEDIA: Expoziţia de caricaturi şi desene a d-lui Mircea Şeptilici.
DOMNIŢA ANASTASIA 8. — Expoziţia permanentă de cusături româneşti şi scoarţe „Elisabeta Cosco" sub conducerea d-nei Olga Cosco.
MINISTERUL PROPAGANDEI (str. Wilson): Mânăstiri şi Cetăţi din Basarabia şi Bucovina: Acuarele de pictorul Anton Kalide.
MUZEUL NAŢIONAL DE ANTICHITAŢI, (str. Victor Emanuel III, deschis în fiecare zi dela 10—16, afară de Sâmbăta.
MUZEUL NAŢIONAL DE ISTORIE NATURALA „GRIGORE ANTIPA" sos. Kiselef nr. 1.
MUZEUL SILVIC (Parcul Carol I) deschis publicului: Duminica, orele 10—13 şi 17—20, Joia orele 17—20.
STR. ŞTEFAN MIHAILEANU, 23 (casele bisericii Popa Soare), Colecţia prof. N. Ionescu Duminică şi sărbătorile 10—12.

Farmaciile de serviciu

Camera de gardă pentru cazuri urgente de faceri în timpul nopţii telefon 3.71.88, orele de serviciu 8 seara — 8 dimineaţa.

Farmaciile de serviciu în timpul zilei şi nopţii, între orele 13—15 şi dela ora 20, numai pentru executarea reţetelor medicale în cazuri urgente

LUNI

Pierro Andrei, calea Victoriei 14, I, 3.76.66; Vasiliu G. D., calea Victoriei 68, I, 3.09.20; Frunză El. Popescu, b-dul Regele Carol 23, I, 4.52.04; Stern Herman, calea Văcăreşti, 39, I, 3.45.76; Fichman Nahman, str. Sf. Apostoli 52, I, 3.65 40; Nistor Traian, calea Griviţei 112, II, 4.91.84; Ciocoiu George str. Sturbey Vodă 55, II, 5.15.25; Cotinghiu Ion, b-dul Banu Manta 7, II, 4.16.36; Paleacu Mihail, b-dul Filantropia 103, II; Urseanu Gh., b-dul Tache Ionescu 12, III, 2.86.22; Dr. Voitinovici A., calea Victoriei 206, III; Sotirescu A., sos. Ştefan cel Mare 2, III; Vecni C-tin, str. Romană 17, III, 2.01.46; Drăguş George, str. Viitor 114, II, 2.33.46; Fibicescu Tempeanu, calea Călăraşi 240, IV, 3.67.63; Niculescu M. Stănescu, b-dul Pache 34, IV; 3.24.73; Georgie Nicolae, str. Th. Speranţia 1, IV, 3.78.63; Nicolescu B. Alex., calea Şerban Vodă 147, V, 5.37.22; Cristidi Ioan, calea Rahovei 265, VI, 3.82.37; Dr. Ullman Ludovic, str. Dr. Davila 7, VI, 3.00.30.

In veci nemângâiaţi Ana soţie, Tuţa şi Gizi fice, Iosif Sussmann, Silvia şi Mişu Suşianu cu copiii, Maria şi George Sussmann, Frida şi Sake Klapper, Rene şi Poldi Rozenştein cu fetiţa precum şi familiile Haini, Sussmann, Mandel, Candrea, Feldmann, Alterescu, Drath şi Dichter anunţă pierderea ireparabilă şi atât de timpurie a scumpului lor

Max Sussmann
(COLUMB)
Comerciant

decedat în ziua de 14 Decembrie a. c., în urma unei scurte suferinţi.

Ceremonia funebră are loc astăzi 15 Decembrie la Cimitirul Filantropia ora 14 în a cărui capelă se află depus defunctul. 5

Societatea Marphe Lenefeş „Tămăduirea" de Binefacere şi ajutor reciproc, Fondat 1876, Iulie 12, aduce la cunoştinţa membrilor săi încetarea din viaţă a mult regretatului nostru frate

Max Sussmann
în etate de 51 ani

Inmormântarea va avea loc astăzi 15 Decembrie ora 14 la Cimitirul Filantropia.

Toţi membrii societari sunt rugaţi a lua parte, altfel vom aplica amende conform statutelor.

6 **Comitetul**

TEATRUL NOSTRU PASAGIUL COMEDIA Telefon 4.11.56

Vineri 19 Decembrie PREMIERA

Dela femei citire......

Comedie în 3 acte de Paul Armont şi Marcel Gerbidon

cu Eugenia Zaharia, Grigore Mărculescu, Fory Etterle şi Petru Nove

Astă seară ULTIMUL SPECTACOL cu SCADENŢA DRAGOSTEI

BULETIN ARHEOLOGIC ŞI NUMISMATIC

BĂNĂRIA LUI DABIJA VODĂ

2.—Produsele ei monetare

de CONST. MOISIL

Cronicarii moldoveni, ca şi izvoarele polone contimporane, nu precizează cu destule amănunte felurile de monete ce s'au bătut în bănăria lui Dabija Vodă, ci le numesc numai în termeni generali şalăi sau şilingi. In schimb descoperirile ce s'au făcut în cetatea Sucevii, în locul unde s'au găsit ruinele fostei bănării, au dat la iveală mai multe categorii de şilingi falşi fabricaţi acolo. In primul rând şilingi poloni dela regii Sigismund III şi Ioan Cazimir, apoi suedezi dela regii Gustav Adolf, Christina, Carol X Gustav şi Carol XI, mai ales cu stemele oraşelor Riga şi Elbing, cari în veacul al XVII-lea fuseseră anexate la Suedia. In sfârşit şilingi prusieni cu numele margrafilor Georg Wilhelm şi Frederic Wilhelm de Bremdenburg. Prin urmare tot monete, cari circulau pe vremea aceia în Polonia, fapt care constitue o nouă dovadă, că scopul monetăriei era să fabrice bani falşi pentru a fi trecuţi în Polonia.

La cei de mai sus trebuie să adăugăm numeroşi şilingi cu numele lui Dabija Vodă şi cu stema Moldovei sau cu monograma Domnului.

Cei mai mulţi dintre aceştia reprezintă pe faţă un călăreţ

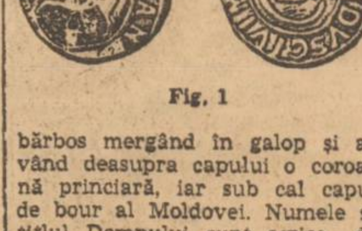

Fig. 1

bărbos mergând în galop şi având deasupra capului o coroană princiară, iar sub cal capul de bour al Moldovei. Numele şi titlul Domnului sunt scrise de regulă astfel: IOHANN ISTRAT DB V. V. sau DABISA ISTRAT V. V. sau IOHAN ISTRT DOR V. V., etc. Pe revers se vede sau o cucă domnească aşezată pe două săbii sau buzdugane încrucişate, sau diferite monograme cari n'au nici o legătură cu numele Domnului; iar legendele sunt cele mai multe fără sens: SOLIDVS CIVI MD, SOLIDVS SAC. B. M. D. 18, etc. (Fig. 1—3).

Fig. 2

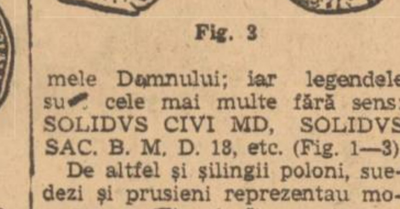

Fig. 3

De altfel şi şilingii poloni, suedezi şi prusieni reprezentau monograme (Fig. 4—5); acestea au servit de model şi pentru şalăii lui Dabija Vodă.

Mulţi dintre şalăii fabricaţi în Suceava erau acoperiţi cu un strat subţire de argint, spre a da impresia că sunt din acest metal. Căci în realitate şilingul era o monetă mică de argint şi chiar în Polonia s'au bătut numai din acest metal sub regii anteriori lui Ioan Cazimir; acesta însă a început să emită şilingi de aramă.

Inovaţia aceasta este în legătură cu arendarea monetăriei polone unui arhitect şi om de afaceri italian, foarte abil şi întreprinzător: Titu Liviu Boratini. Stabilit în Polonia pe la 1641 el a reuşit prin construcţiile sale, ca şi prin cunoştinţele sale superioare de fizică, matematică şi astronomie, să fie bine văzut de clasa conducătoare şi de curtea regală şi a putut să obţină în arendă mai întâi monetăria din Cracovia şi apoi şi alte ateliere monetare. La început activitatea monetară a lui Boratini s'a mărginit la baterea pieselor de aur şi de argint, dar cum din această lucrare nu rezultau venituri prea mari, a propus să i se dea autorizaţia de a bate monete mărunte, în special şilingi, şi nu de argint, ci de aramă. Propunerea a fost primită şi astfel în anul 1659 încep să se pună în circulaţie pentru prima oară astfel de şilingi, continuând a se bate apoi în cantităţi din ce în ce mai mari.

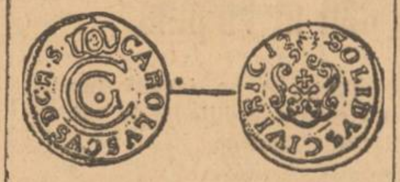

Fig. 4

Fig. 5

Cu toate că în Polonia era pe vremea aceia criză de monete mărunte, şilingii de aramă n'au fost bine primiţi de populaţie, mai ales că erau concuraţi de şilingii străini şi de cei din Suceava, cari deşi falşi, aveau aparenţa pieselor de argint.

Din cauza aceasta Boratini a devenit foarte impopular şi a trebuit să renunţe de a mai ţine în arendă monetăriile, iar în toamna anului 1661 să părăsească ţara.

Dar nu s'a dus prea departe, ci a trecut numai granita în Moldova şi aici a găsit imediat mijlocul de a-şi continua activitatea monetară.

Instrucţiile date deputaţilor de către dieta din Halicz (1664) pe care le-am menţionat în buletinul trecut, spun precis că el s'a refugiat în Moldova, iar cercetările harnicului şi eruditului nostru numismat, d. I. Ţabrea, dovedesc că a fost la noi tocmai în primul an de funcţionare a monetăriei lui Dabija Vodă, fapt care-i dă dreptul să creadă, că în realitate Boratini este întemeietorul acestei monetării.

De altfel spre a se putea fabrica în Moldova şilingi la fel cu cei din Polonia era nevoie de un specialist priceput, iar pentru organizarea trecerii şi răspândirii în Polonia a unor cantităţi mari de astfel de monete trebuia de asemenea o persoană abilă şi cu relaţii întinse printre demnitarii poloni. Iar Boratini poseda şi meşteşugul de a bate monetă şi iscusinţa şi relaţiile necesare pentru organizarea răspândirii ei în regatul vecin. Şi în adevăr, după spusele unui contimporan, s'au introdus din Moldova în câţiva ani peste zece milioane de şalăi falşi.

Dar mulţumită relaţiilor sale cu oamenii puternici ai Poloniei, Boratini n'a stat multă vreme în Moldova, şi încă în 1663 îl găsim din nou arendaşul câtorva monetării polone, spre marea uimire a numeroşilor cetăţeni, cari ştiau că lui i se datora în mare parte dezastrul monetar al ţării.

Deşi o parte din aceste monetării, în cari se băteau şi şalăi de aramă, s'au închis după câţiva ani, totuş el a continuat să exploateze unele, căci împrumutase statul cu o mare sumă de bani şi în chipul acesta putea să şi-o recupereze. Mai mult; Boratini murind în 1682, guvernul polon a admis ca urmaşii săi să continuie exploatarea uneia dintre monetării până în 1687, când s'a stins întreaga sumă ce i-o datora statul.

La rândul ei bănăria din Suceava şi-a continuat şi ea activitatea după plecarea lui Boratini din Moldova şi chiar după înlocuirea lui Dabija Vodă (1665).

Atât urmaşul său Gheorghe Duca în prima lui domnie (1665-1666), cât şi Alexandru Iliaş (1666-1668) au autorizat funcţionarea ei. Din timpul domniei acestuia din urmă se cunoaşte un protest al regelui polon către Poarta Otomană din 1667 în chestiunea banilor poloni falşi ce se băteau la Suceava.

Iar după plecarea lui Alexandru Iliaş fiind numit Domn din nou Gheorghe Duca (1668-1672), monetăria a bătut şi taleri olandezi falşi, pentru care motiv el a şi fost pârît de boieri şi chemat la Constantinopol. Talerii olandezi, cari reprezentau pe revers un leu stând în două labe, deveniseră atunci moneta cea mai apreciată la noi şi primiseră numele de lei; ei sunt străbunii leilor noştri de astăzi.

Se pare însă, că încă de pe vremea lui Dabija se falsificau la Suceava şi monete de aur, căci în amintitele instrucţii ale dietei provinciale din Halicz către deputaţi (1664) se spune, că au intrat din Moldova şi monete aurite. Nu se va fi referind această informaţie la galbenii veneţieni falşi ce s'au găsit în număr destul de mare în Moldova?

Aceşti galbeni, numiţi în de obşte *Zloţi tătăreşti*, fiindcă intrau prin comerţul făcut de oraşele italiene cu părţile tătăreşti, deveniseră comuni în Moldova şi de aceea se poate crede că s'au falsificat în bănăria din Suceava.

In orice caz această bănărie prin durata ei şi prin varietatea monetelor falsificate a adus pagube enorme, materiale şi morale, nu numai regatului polon, dar şi Moldovei.